

OILADA VA MAKTABDA BOLA SHAXSINI SHAKLLANTIRISH**Norboyeva Farangiz Alisher qizi**Pedagogika fakulteti Boshlang'ich
ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi**Qurbonova Sevinch Akmal qizi**Pedagogika fakulteti Boshlang'ich
ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

Tayanch so'zlar: shaxs, axloq, tarbiya, oila, maktab, farzand, pedagog, hurmat, hamjihatlik, vatanparvarlik, insonparvarlik, do'stlik, ma'naviy qo'llab-quvvatlash, motivatsiya.

Ключевые слова: человек, моралы, семья, школа, ребенок, педагог, уважат, солидарност, патриотизм, человечност, дружба, моральная поддержка, мотиватсия.

Keywords: person, morality, education, family, school, child, pedagogue, respect, solidarity, patriotism, humanitarian, friendship, moral support.

Annotatsiya: Maqolada mamlakatimizda barkamol avlodni shakllantirish, yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismonan sog'lom etib tarbiyalash, ularni olib borilayotgan islohotlarning faol ishtirokchisiga aylantirishga qaratilgan chora-tadbirlar izchil amalga oshirilmoqda. Yosh avlodni dunyo qarashini shakllantirishda milliy istiqloq mafkurasidan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Negaki, milliy mafkuraning bosh negizi yosh avlod ruhini tarbiyalashdagi bosh omillaridan biridir.

Аннотация: В нашей стране принимаются меры по формированию гармонично развитого поколения, по воспитанию молодежи духовно, нравственно и физически здоровой, по превращению ее в активных участников проводимых реформ.

Целесообразно использовать идеологию национальной независимости в формировании мировоззрения подрастающего поколения. Ведь основная основа национальной идеологии - один из главных факторов воспитания духа подрастающего поколения.

Resume: The article analyzes in our country, measures are being taken to form a harmoniously developed generation, to educate young people spiritually, morally and physically healthy, to turn them into active participants in the ongoing reforms. It is advisable to use the ideology of national independence in shaping the outlook of the younger generation. After all, the main basis of national ideology is one of the main factors in the upbringing of the spirit of the younger generation. All general education schools are responsible for the upbringing and development of our children. These assignments are a key factor in the development of all students' abilities, the creation of creative aspirations.

SHaxs – muayyan jamiyatning a'zosi bo'lib, u psixologik jihatdan taraqqiy etgan, o'z xususiyatlari va xatti-harakatlari bilan boshqalardan ajralib turadi.

Inson butun umri davomida o'zgarib boradi. U ham ijtimoiy, ham psixik jihatdan kamolga yetadi, bunda bolaga berilayotgan tarbiya maqsadga muvofiq bo'lsa, u jamiyat a'zosi sifatida kamol topib, murakkab ijtimoiy munosabatlar tizimida o'ziga munosib o'rin egallaydi. Chunki rivojlanish tarbiya ta'siri ostida boradi.

Tarbiya bolaga samarali ta'sir etishi uchun o'sish va rivojlanish qonuniyatlarini bilish va hisobga olish maqsadga muvofiq. SHunday qilib, rivojlanish va tarbiya o'rtasida ikki tomonlama aloqa mavjud. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A.Karimov oilaning jamiyatda tutgan o'rni va ahamiyati to'g'risida shunday deydi: «Bola tug'ilgan kundan boshlab oila muhitida yashaydi. Oilaga xos an'analar, qadriyatlar, urf-odatlar bola zuvalasini shakllantiradi. Eng muhimi, farzandlar oilaviy hayot maktabi orqali jamiyat talablarini anglaydi, his etadi». Bu o'rnida ilgari surilayotgan pedagogik g'oyaning tub mohiyati oila tarbiyasini to'g'ri yo'lga qo'yish, mustahkamlash va yanada chuqurlashtirish bilan bog'liqdir.

Yangi o'tkazilgan niholning to'g'ri yohud egri o'sishi bog'bon mehnati va mahoratiga bog'liqdir. Egri o'sayotgan niholning qaddini rostlab qo'yilmasa, u noto'g'ri rivojlanadi. Yangi tug'ilgan go'dak tarbiyasi bilan shu yosh nihol holati o'rtasida qandaydir tabiiy o'xshashlik mavjud.

Ma'lumki, bola maktabga kelgunga qadar ham, maktabda o'qish davrida ham, asosan oilada tarbiyalanadi. Bolalarni barkamol inson qilib yetishtirishda maktabni oila bilan mustahkam bog'lamayturib, tarbiya sohasidagi butun ishlarni muvaffaqiyatli amalga oshirib bo'lmaydi. Shu maqsadda ota-onalar o'rtasida ta'lim-tarbiyaga oid tashviqot ishlarini kengaytirish ularni maktabning faol yordamchilariga, o'quvchilarning sinfdan va maktabdan tashqaridagi ishlarida har tomonlama foydali tashkilotchilariga aylantirish zarur.

Oila, maktab va jamoatchilikning bolalar tarbiyasi yuzasidan olib boriladigan ota-onalarning o'ziga va bolalariga bo'lgan talabchanligi, katta va kichiklarning o'zaro munosabatlari, do'stona muhit, ishonch va o'zaro bir-birlarini tushunish muhim omillaridir.

Oiladagi hukmronlikning tarbiyaviy jihatdan To'g'ri bo'lishini ta'minlash maktabning muhim vazifalaridan biridir. Oilaviy tarbiyaning mazmunli tashkil etilishiga dastlabki ta'sirni maktab belgilaydi. Maktabgina oilaviy tarbiya samaradorligini oshirish yuzasidan rahbarlik qila oladi. Bu vazifalarning muvaffaqiyatli bajarilishida, ijobiy hal etilishida ota-onalar o'rtasida olib boriladigan tarbiyaga oid taro'ibotning, roli benihoyadir. Chunki ota-onalarni hozirgi zamon ruhiy-ta'lim-tarbiyaviy bilimlar bilan qurollantirmay turib, oilaviy tarbiyani yo'lga qo'yib bo'lmaydi. O'qituvchi ota-onalarning faol yordamisiz bolalarning barkamolligini ta'minlay olmaydi. Bu o'rinda tarbiyachining o'zini tarbiyalash lozimligini ham esdan chiqarmaslik kerak. o'ziga nisbatan talabchan muallim ota-onalar bilan hamkorlikda o'quvchilarda mustaqil fikrlash va harakat qilish, yangilikni sezish, tashabbuskorlik hamda ijodkorlik qobiliyatlarini shakllantirish maqsadida ularga qat'iy talablar qo'yish uchun ma'naviy huquqqa ega bo'ladi. Ayrim maktablarida ota-onalarni ma'lum guruhlariga bo'lib majlislarga chaqirish joriy etilmoqda. Masalan, yosh va kam tajribali oilalarni alohida, noto'liq oilalarni, ko'p bolali oilalarni alohida-alohida chaqirib, ular bilan ishlash yo'llari belgilanmoqda. Maktabni oila bilan bo'lovchi vosita - bu o'quvchilardir. O'quvchilar bilan ishlash, ularning ilmiy dunyoqarashlarini shakllantirish, ijtimoiy faolliklarini ta'minlash orqali ota-onalarga ta'sir ko'rsatish usullarini ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir. Bu borada maktab va oila aloqasini ta'minlovchi, ota-onalar majlislari, bolalar tarbiyasiga aloqador muammolarni jamoa bo'lib hal etish kabilarning rolini inkor etib bo'lmaydi. Ota-onalarning tarbiyaga oid bilimini oshirish uchun jonli, hayotiy mavzularda qiziqarli ma'ruza, suhbatlar tashkil etish tavsiya etiladi. Bunda oilaning o'zaro munosabatlari, oilaviy tarbiyada o'qituvchining tutgan o'mi, ularga ta'sir etish va boshqa sifatlarni chuqur tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bobokalonimizning farzandlari va avlodining tarbiyasi haqida "Temur tuzuklari" asarida farzandlarida uch xislat mujassam bo'lishini istardi. Eng ayvalo, insonparvarlik, so'ng mushohadalik va nihoyat, oqibatlilik — bosqlik. Insonparvar odamgina saxiy bo'lishi mumkin. Mushohadali, bosiq odamgina jang-u jadalda xatoga yo'l qo'ymaslikka, ulkan saltanatni boshqarishga qodir. Kimki jasur bo'lsa-yu, insonparvar bo'lmasa, jismonan baquvvat bo'lsa-yu, mushohadalik bo'lmasa, dono bo'lsa-yu, bosqlik bo'lmasa, unday odam komil inson bo'la olmaydi, unday odam boshqalarni ham, o'zini ham halok etadi. Kimki raqibi bilan olishganda ham insonparvarlikni unutmasa, u albatta yengadi. «Siyosatda maslahaat, mulohazakorlik, o'ylab ish qilish kuchidan o'n karra foydaliroqdir», deb ta'kidlaydi ulug' Sohibqiron.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent Ma'naviyat, 2008-yil
2. Karimov I.A. «Barkamol avlod orzusi». T.«O'zbekiston», 1998-yil
3. Karimov I.A. «O'zbekiston milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura». Toshkent «O'zbekiston», 1993-yil
4. Milliy istiqlol g'oyasi: asosida tushuncha va tamoyillar. Toshkent O'zbekiston. 2001-yil